

Παρέμβαση από: Δημήτρη Σαραφιανό, μέλος Δ.Σ. Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών

**ΣΑΝ ΝΑ ΜΗΝ ΠΕΡΑΣΕ ΜΙΑ ΜΕΡΑ
(κι ενώ περάσαν τόσα μέτρα...)**

Τα άλματα της γυναικείας χειραφετήσεως και εν Ελλάδι είναι τοιαύτα ώστε απίθανον δεν είναι να εμφανισθή εν προσεχεί μέλλοντι και Ελληνίς τις τολμηρά ενώπιον πρωτοδικείου, ίνα δώση τον δικηγορικών όρκον προς συμπλήρωσιν των κενών στελεχών ... της δικηγοροπλημμύρας!

Γ. Φιλάρετος, Αι γυναίκαι ως δικηγόροι, Εφημερίς της Ελληνικής και Γαλλικής Νομολογίας, τ. ΚΑ' (1901)

Η εισήγηση του Προέδρου της Ολομέλειας μάς επαναφέρει πίσω στη συζήτηση του 13^{ου} Πανελληνίου Δικηγορικού Συνεδρίου, ήτοι προ 22 συναπτών ετών. Άλλωστε και στο 12^ο Πανελλήνιο Δικηγορικό Συνέδριο προτάθηκαν μέτρα αναμόρφωσης των νομικών σπουδών προκειμένου να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο του υπερπληθωρισμού των δικηγόρων (διάσπαση των νομικών σχολών σε τμήμα νομικών σπουδών και τμήμα νομικών επαγγελματιών αντίστοιχα -πόρισμα 3^ο του 12^{ου} Συνεδρίου).

Η συζήτηση για τον δικηγορικό πληθωρισμό και την επιβολή της ασκήσεως ως μέτρου για την ανάσχεσή του, ανάγεται όχι μόνο στην αιτιολογική έκθεση του Κώδικα περί Δικηγόρων του 1954, ούτε μόνο στην αγόρευση Δημητρακόπουλου κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου περί δικηγόρων (μετέπειτα ν.1017/1911) την 22/11/1911 («Περί της ανάγκης του περιορισμού του αριθμού των δικηγόρων, νομίζω ότι δεν υπάρχει δευτέρα γνώμη»), αλλά ήδη στη γέννηση του ελληνικού κράτους (βλ. Α.Τρίχα, Το Δικηγορείν εν Αθήναις, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, Γ.Φιλάρετου, Δικηγοροπλημμύρα, Νομική Επιθεώρησις τ. Α' 1901-1902).

Η επιστροφή εν έτει 2019 στη συζήτηση περί δικηγορικού πληθωρισμού και ανάγκης ανάσχεσής του με την επιβολή φραγμών στην άσκηση του επαγγέλματος, όταν την τελευταία μάλιστα οκταετία έχουμε γίνει μάρτυρες της πλήρους αποδιάρθρωσης του επαγγέλματος με πρόσχημα

την απελευθέρωσή του, είναι δείκτης του νεοφιλελεύθερου τρόπου σκέψης: αντί να μιλάς για κάτι «ανόσιο» ή να σιωπάς, μίλα για αυτό ad nauseam σαν να ήταν κάτι άλλο.

Αντί λοιπόν να μιλήσουμε για το τι πρέπει να κάνουμε για τη συντριπτική πλειοψηφία των δικηγόρων που απελευθερώνεται ακόμα και από τα τελευταία ευρώ της για να πληρώσει φόρους και εισφορές, που απελευθερώνεται από το άγχος να υπολογίζει τα χρόνια για να βγει στη σύνταξη (δεν θα βγει) και για τους δικηγόρους εκείνους που απελευθερώνονται οριστικά από το επάγγελμά τους, το γραφείο τους, ακόμα και το σπίτι τους με τον πραγματικό πληθωρισμό των πλειστηριασμών, αναμασούμε τα περί δικηγορικού υπερπληθωρισμού μας και ξεχάσουμε τις πληγές μας.

Αντί να διεκδικήσουμε την κατάργηση των υπέρογκων δικαστικών τελών και παραβόλων (που μάλιστα έχουν οδηγήσει στη μείωση των δημοσίων εσόδων από τη λειτουργία του δικαστικού μηχανισμού) και να βάλουμε έτσι ένα φραγμό στην απελευθέρωση της δικαιοσύνης από το δικαίωμα των πολιτών να προσφεύγουν σε αυτή και στην αντίστοιχη απελευθέρωσή μας από τους πελάτες μας, συζητάμε πώς να βάλουμε φραγμούς στους δικηγόρους που θα συμμετέχουν στο πρόγραμμα νομικής βοήθειας.

Αντί να διεκδικήσουμε την επιστροφή των χρημάτων που απελευθερώθηκαν από τα αποθεματικά μας με τα PSI ή έστω να διεκδικήσουμε την επέκταση των γραμματίων προείσπραξης στις συμβάσεις μεγάλου οικονομικού αντικειμένου, ώστε να φτιάξουμε ένα νέο αναδιανεμητικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και ταμεία συνεργασίας που πραγματικά να μπορούν να στηρίζουν όσους/ες συναδέλφους μας βρίσκονται σε κατάσταση ένδειας, συζητάμε να ξοδέψουμε τα αποθεματικά μας για να φτιάξουμε κέντρα δια βίου μάθησης με πιστωτικές μονάδες που αφενός θα κάνουν πιο δύσκολη την πρόσβαση στο επάγγελμα για τους ασκούμενους (αφού εκτός του διαρκούς τρεξίματος για απλήρωτες δουλειές κλητήρα θα πρέπει να παρακολουθούν υποχρεωτικά μαθήματα) και αφετέρου θα αποτρέπουν -όσο είναι δυνατόν- να προάγονται οι νέοι δικηγόροι στα Εφετεία και τον Αρειο Πάγο, έτσι ώστε να πιέζονται να παραμένουν συνεργάτες των δικηγορικών εταιρειών ή όσων δικηγόρων έχουν ήδη προαχθεί για μεγαλύτερο χρόνο.

Απέναντι στον νεοφιλελεύθερο κοινωνικό δαρβινισμό του «ο θάνατος σου η ζωή μου» δεν μπορούμε να αντιτάξουμε συντεχνιακές κραυγές, αλλά πραγματικά μέτρα αλληλεγγύης. Η συντριπτική πλειοψηφία των δικηγόρων δεν έχουν ανάγκη ένα Δικηγορικό Συνέδριο που θα συζητάει μοντέρνους τρόπους για να κλείνουν οι πόρτες του επαγγελματικού μας τρόλεϊ και να προστατεύει όσους πρόλαβαν να μπουν σπρώχνοντας από κείνους που ακόμη σπρώχνονται (και μάλιστα με πρόσχημα την απόκτηση γνώσης...)

Οποιος γνωρίζει έστω και ελάχιστα την πραγματικότητα του κλάδου έχει ήδη κατανοήσει ότι οι

γνώσεις του δικηγόρου δεν αποκτούνται παρά με την πρακτική διεκπεραίωση των υποθέσεων και το συνεχές διάβασμα. Οποιος δεν έχει αναλάβει την ευθύνη να χειρισθεί μια υπόθεση δεν μαθαίνει δικηγορία παρά μόνο θεωρητικά. Οσο για την άσκηση, αυτή έχει γαλουχήσει μέχρι τώρα γενιές ασκούμενων με την κατάθεση δικογράφων, συνηθέστερα δε με το ψήσιμο των καφέδων και με άλλες γραμματειακές εργασίες. Η μαθητεία του ασκούμενου είναι μαθητεία στη μισθωτή δουλειά και όχι στη δικηγορία. Άλλωστε ακομα και όταν η άσκηση είναι πραγματική, πραγματοποιείται συνηθως σε ενα γραφείο εξειδικευμένο σε ενα κλάδο του δικαίου και δεν μπορεί να καλυψει το συνολικο εύρος του. Ευρος με το οποιο ο δικηγορος θά βρεθεί αντιμέτωπος στην πράξη. Οσο για τήν άσκηση στα δικαστήρια, γνωρίζουμε πολυ καλα όλοι οτι καλύπτει απλά τα οργανικά κενά της γραμματείας.

Μέ τις ρυθμίσεις που προτείνονται και οδηγούν στην ένταση της επιλογής δεν πρόκειται να αλλάξει ο χαρακτήρας και η πραγματικότητα της άσκησης, αλλά η ιδεολογία του ασκούμενου: ο μελλοντικός δικηγόρος θα τείνει να νομίζει ότι επειδή θα βγαίνουν λιγοτεροι στο επάγγελμα θα πρέπει να εντατικοποιήσει ακόμα περισσότερο τη συσσώρευση άχρηστων γνώσεων, να γλύψει τους καθηγητές και τους εργοδότες του και να πατήσει επι πτωμάτων για μια θέση στον ήλιο. Πρέπει βέβαια να ομολογήσουμε ότι οι προτάσεις του Προέδρου είναι πιο κοντά στις συγχρονες επιταγές του νεοφιλελευθερισμού. Ως είναι γνωστο, με το σύμφωνο σταθερότητας προνομοποιείται η κατάργηση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των εργαζομένων και η διαρκής επανεκπαίδευση τους μεσω κεντρων δια βίου μάθησης, προκειμένου να ενισχυθεί η κινητικότητα των εργαζομένων. Πρόκειται για το γνωστό μοντέλο του απασχολησιμου εργαζομενου, ο οποιος δεν θα εχει τίποτε σταθερό στη ζωή του και θα επιδίδεται σε ενα διαρκες κυνήγι πιστωτικών μονάδων και προσόντων. Στην πρόταση βεβαια του Προέδρου δεν είναι η κινητικότητα που προαγεται, αλλά το διαρκες κυνήγι για την αρση των συντεχνιακών φραγμών που η ιδια η πρόταση του επιβάλλει (αυστηρές εξετάσεις, περιορισμοί στην προαγωγή παρ εφεταις-παρ αρειω, περιορισμοί στη συμμετοχή στο σύστημα νομικης βοήθειας). Κατορθώνει ετσι να συνδυάσει τις χειρότερες όψεις και του νεοφιλελεύθερου και του συντεχνιακού μοντέλου. Εύγε!

Αν ο ΔΣΑ ήθελε πραγματικά να βοηθήσει στην άνοδο του επιπέδου της δικηγορίας θα έπρεπε να καταργήσει την άσκηση όπως τη γνωρίζουμε, να αναγνωρίσει πλήρη εργασιακά δικαιώματα στον πτυχιούχο της νομικής και να οργανώσει σεμινάρια και ημερίδες που θα μπορούν να τα παρακολουθούν δωρεάν όσο το δυνατόν περισσότεροι νεοι (αλλά και παλιότεροι) δικηγόροι πάνω στις σύγχρονες νομολογιακές και νομοθετικές εξελίξεις.

Να παρατηρήσουμε ακόμα ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις δεν θα βελτιώσουν την κατάσταση στο επάγγελμα, που, αντίθετα απ'ότι λέγεται, δεν μαστίζεται από τον υπερπληθωρισμό, αλλά

από την άνιση κατανομή της δικηγορικής ύλης μεταξύ των γραφείων. Με λιγότερους δικηγόρους δεν θα μεταφερθεί το 90% της ύλης που κατέχουν σήμερα το 10% των δικηγορικών εταιρειών στους υπόλοιπους δικηγόρους, αλλά θα ενταθεί ο ανταγωνισμός των μεγάλων εταιρειών για την κατάκτηση του ποσοστού της ύλης που θα παραμείνει ελεύθερο.

Εμείς επιμένουμε στις προτάσεις μας για κατάργηση της άσκησης και -μεταβατικά- για νομοθετική κατοχύρωση των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων των ασκουμένων με πειθαρχικό έλεγχο των σχετικών παραβάσεων.

Δημήτρης Σαραφιανός

Μέλος ΔΣ ΔΣΑ

Εκπρόσωπος Εναλλακτικής Παρέμβασης-Δικηγορικής Ανατροπής